

Załącznik do Uchwały Nr

Rady Gminy Rypin

z dnia 2025 r.

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII DLA GMINY RYPIN
NA LATA 2026-2028**

I. Wstęp.

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r., poz. 2151) oraz ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r., poz.1939) stanowią, że prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i uzależnieniom behawioralnym należy do zadań własnych gminy. Ich realizacja prowadzona jest w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, sporządzanego na okres nie dłuższy niż 4 lata. Program opracowano zgodnie z wytycznymi Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025, który jest podstawowym dokumentem polityki zdrowia publicznego, wyznaczającym cel strategiczny i cele operacyjne oraz najważniejsze zadania do realizacji na rzecz zwiększenia liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenia społecznych nierówności w tym zakresie. Cele operacyjne Narodowego Programu Zdrowia obejmują między innymi profilaktykę uzależnień, w tym zintegrowane przeciwdziałanie uzależnieniom, takim jak: uzależnienie od tytoniu (nikotyny), alkoholu, narkotyków oraz uzależnienie od zachowań (uzależnienia behawioralne). Program jest kontynuacją zadań realizowanych w gminie Rypin w ubiegłych latach i jest adresowany do całej społeczności mieszkańców gminy Rypin, ze szczególnym uwzględnieniem osób uzależnionych od alkoholu, osób współuzależnionych, dzieci i młodzieży. Zadaniem programu jest zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych, zmniejszenie rozmiarów tych, które aktualnie występują oraz zwiększenie zasobów niezbędnych do pokonywania problemów już istniejących. Konsumpcja alkoholu ma istotny negatywny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne zarówno jednostek, jak i rodzin, a jej konsekwencje dotyczą nie tylko osób pijących szkodliwie, ale wpływają na całą populację. Obok zadań dotyczących profilaktyki alkoholowej, program zawiera również określenie zadań własnych gminy w obszarze profilaktyki narkomanii, wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Narkomania to choroba, w której osoba traci kontrolę nad przyjmowaniem substancji psychoaktywnych. Charakteryzuje się tzw. głodem narkotycznym, przymusem zażywania środków odurzających, chęcią zdobycia narkotyku za wszelką cenę i wszystkimi sposobami. Alkoholizm i narkomania są chorobami społecznymi, i jak

każde inne choroby, wymagają leczenia. Proces ten jest długotrwały, wymagający wiele wysiłku i wytrwałości nie tylko od osób uzależnionych, ale także od osób je otaczających. Im szybciej podjęte zostaną konkretne działania w tym zakresie, tym większe są szanse na końcowy sukces, mniej osób zostanie dotkniętych tą chorobą, mniej będzie wypadków drogowych spowodowanych przez pijanych kierowców, mniej będzie przemocy w rodzinie.

Uzależnienia behawioralne (inaczej uzależnienia od czynności) to takie uzależnienia, w których problemem nie jest substancja chemiczna, lecz zachowanie, które staje się kompulsywne i wymyka się spod kontroli. To nowa grupa uzależnień psychicznych, które wiążą się z nałogowym wykonywaniem pewnych przyjemnych czynności. Ich realizacja prowadzi do krótkotrwałego uczucia euforii i ulgi, po czym pojawia się jeszcze silniejsza potrzeba ich powtórzenia. Prowadzi to do błędnego koła uzależnienia. Grupa uzależnień behawioralnych cały czas się poszerza. Zaliczamy do niej między innymi: hazard, zakupoholizm, pracoholizm, uzależnienie od komputera, telefonu, zabiegów medycyny estetycznej czy kompulsywne objadanie się. Aktualne badania pokazują, że uzależnienia behawioralne, szczególnie cyfrowe (gry, media społecznościowe, smartfony) oraz hazard, mają tendencję wzrostową. Nowe technologie i łatwy dostęp do aktywności online, zwiększają ryzyko problemowego zachowania, zwłaszcza wśród młodych ludzi. Zatem rośnie potrzeba profilaktyki, edukacji i wsparcia terapeutycznego dla osób zagrożonych tymi uzależnieniami.

II. Diagnoza problemów uzależnień.

Gmina Rypin to gmina typowo rolnicza, w której występują m.in. takie problemy, jak alkoholizm, narkomania czy przemoc w rodzinie. Problem nadużywania alkoholu wśród podopiecznych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rypinie jest bardzo złożony, ponieważ obok uzależnienia, występują w tych rodzinach również problemy wychowawcze, zdrowotne oraz zaburzenia komunikacji między członkami rodziny.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2024 roku liczba mieszkańców gminy Rypin wynosiła 7492 osoby, w tym 7393 osoby zameldowane na pobyt stały i 99 osób na pobyt czasowy. Liczba mieszkańców powyżej 18 roku życia wynosiła 5995 osób.

Z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Rypinie wynika, że w 2024 roku zarejestrowanych było 248 osób z terenu gminy Rypin, w tym 154 kobiety i 94 mężczyzn. Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku wynosiła 45, w tym 26 kobiet i 19 mężczyzn.

Do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zwanej dalej GKRPA, w 2024 roku wpłynęło 12 wniosków dotyczących osób nadużywających alkoholu. Komisja odbyła 12 posiedzeń, na których członkowie przeprowadzili rozmowy profilaktyczne z osobami uzależnionymi od alkoholu oraz opiniowali zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

W działającym Punkcie Konsultacji Psychologiczno – Terapeutycznej w 2024 roku udzielono 246 porad, w tym 30 porad osobom z problemem alkoholowym, 32 porady dorosłym członkom rodziny osoby z problemem alkoholowym, 15 porad osobom z problemem narkotykowym, 5 porad dorosłym członkom rodziny osoby z problemem narkotykowym, 149 porad osobom doznającym przemocy domowej oraz 15 porad osobom stosującym przemoc.

Z informacji uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji wynika, że na terenie gminy Rypin w 2024 roku odnotowano 26 interwencji domowych, zatrzymano 20 nietrzeźwych kierujących, doprowadzono w celu wytrzeźwienia do policyjnych pomieszczeń 9 osób oraz przeprowadzono 61 interwencji w miejscach publicznych.

Problem nadużywania alkoholu często wiąże się z występowaniem zjawiska przemocy w rodzinie. W 2024 roku do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 8 Niebieskich Kart. W 6 przypadkach procedura ta została wszczęta przez policję, a w 2 przypadkach przez szkołę. W stosunku do 9 prowadzonych procedur zakończono postępowanie, z czego 3 dotyczyły procedur wszczętych w roku 2023. Osoby doznające przemocy, jak również osoby uzależnione, otrzymały informacje o możliwości skorzystania z pomocy psychoterapeuty w działającym Punkcie Konsultacji Psychologiczno – Terapeutycznej oraz pomocy specjalistów w zakresie porad prawnych, udzielanych przez prawników działających w ramach bezpłatnej pomocy prawnej w Starostwie Powiatowym w Rypinie.

Dostępność napojów alkoholowych na terenie gminy Rypin.

Na dzień 31.12.2024 r. maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, określona przez uchwałę rady gminy, wynosiła łącznie 135, w tym poza miejscem sprzedaży 90, a w miejscu sprzedaży 45. Ponadto na koniec 2024 roku, łączna liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie wynosiła 23, w tym 19 punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) i 4 punkty sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne). Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18 % na koniec 2024 roku wynosiła łącznie 18. W roku 2024 wydano łącznie 8 jednorazowych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Łączna liczba ważnych zezwoleń uprawniających do sprzedaży napojów alkoholowych w 2024 roku wynosiła 60.

III. Cele i zadania Programu.

Cel główny.

Celem głównym programu jest ograniczanie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z uzależnienia od alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych, a także uzależnień

behawioralnych, poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców gminy oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych.

Cele szczegółowe:

- zwiększanie wiedzy i świadomości społecznej na temat rosnącego zagrożenia rozwojem alkoholizmu, narkomanii i uzależnień behawioralnych, możliwych skutków i sposobów zapobiegania,
- szerszy dostęp do oferty pomocowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii,
- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu oraz dla osób doznających przemocy w rodzinie,
- edukacja społeczna ukierunkowana na zagrożenia związane ze spożywaniem alkoholu oraz zażywaniem narkotyków i dopalaczy,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, dla osób dorosłych, dzieci i młodzieży,
- partnerstwo w dążeniu do wypracowania skutecznych metod i rozwiązań w profilaktyce środowiskowej,
- prowadzenie edukacji w zakresie przeciwdziałania przemocy oraz udzielanie pomocy jej ofiarom.

Zadania:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem od alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych oraz uzależnieniami behawioralnymi.

- a) podejmowanie rozmów motywacyjnych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do podjęcia leczenia odwykowego przez osoby uzależnione od alkoholu i innych substancji, w tym również informowanie o możliwości podejmowania profesjonalnej terapii uzależnień,
- b) podejmowanie czynności zmierzających do zobowiązania osoby uzależnionej do leczenia w zakładzie leczenia odwykowego,
- c) finansowanie badań osób uzależnionych od alkoholu, przeprowadzonych przez biegłego psychologa i psychiatrę, w celu wydania opinii w temacie stopnia uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju placówki leczenia uzależnienia,
- d) finansowanie szkoleń dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych,

- e) wspieranie i dofinansowanie placówek leczenia uzależnień,
- f) finansowanie działalności Punktu Konsultacji Psychologiczno – Terapeutycznej dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz ofiar przemocy, działającego w budynku Urzędu Gminy w Rypinie.

Do zadań terapeuty należy:

- rozpoznanie zjawiska uzależnienia od alkoholu,
- motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego,
- motywowanie do zmiany szkodliwych zachowań,
- udzielanie wsparcia po zakończeniu leczenia odwykowego,
- pomoc terapeutyczna dla osób, które znalazły się w trudnej sytuacji, w ramach krótkoterminowej terapii skoncentrowanej na rozwiązaniach (TSR),
- udział w pracach grup diagnostyczno-pomocowych.

g) pokrywanie kosztów zakupu materiałów informacyjnych takich jak broszury, ulotki, na potrzeby Punktu Konsultacji Psychologiczno – Terapeutycznej,

h) zakup i upowszechnianie materiałów edukacyjno - informacyjnych o istocie uzależnień dla szkół i Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

i) przygotowanie i upowszechnianie informacji na temat lokalnej oferty pomocy dla członków rodzin z problemem przemocy, w szczególności z problemem alkoholowym (np. ulotki, informatory, strona internetowa, ogłoszenia).

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową.

a) prowadzenie przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, psychologa, psychiatrę i terapeutę, rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu bądź narkotyków, w celu zobowiązania ich do podjęcia leczenia oraz z dorosłymi członkami rodziny tych osób,

b) kierowanie osób uzależnionych, odmawiających poddania się leczeniu dobrowolnemu, na badania przez biegłych,

c) stała współpraca z Komendą Powiatową Policji w Rypinie, w zakresie działań związanych z przemocą domową oraz dofinansowanie jej działalności edukacyjno - profilaktycznej w szkołach na terenie gminy Rypin, poprzez zakup materiałów profilaktycznych w postaci ulotek, gadżetów,

d) organizowanie i dofinansowanie w czasie wakacji, aktywnych form wypoczynku dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych, z elementami edukacji w zakresie profilaktyki uzależnień,

e) ścisła współpraca Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Zespołem Interdyscyplinarnym, Komendą Powiatową Policji, szkołami i innymi podmiotami realizującymi procedurę „Niebieskie Karty”, w celu upowszechniania

informacji na temat zjawiska przemocy domowej i możliwości przeciwdziałania jej,

f) dofinansowanie, zgodnie z zawartym porozumieniem, zadania o nazwie „Kujawsko-Pomorska Niebieska Linia Pogotowie dla Osób Doznających Przemocy Domowej”.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej, w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

a) aktywny udział w ogólnopolskich kampaniach edukacyjnych dotyczących profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii oraz uzależnień behawioralnych,

b) realizacja rekomendowanych programów profilaktycznych w szkołach na terenie gminy Rypin, obejmujących przede wszystkim zagrożenia związane z alkoholem, substancjami psychoaktywnymi oraz uzależnieniami behawioralnymi,

c) dofinansowanie Klubu Liderów Profilaktyki działającego przy Szkole Podstawowej w Kowalkach, realizującego programy profilaktyki,

d) zorganizowanie konkursów profilaktycznych w szkołach na terenie gminy Rypin,

e) finansowanie/dofinansowanie szkoleń i warsztatów specjalistycznych dla nauczycieli w zakresie pracy profilaktycznej z dziećmi i młodzieżą,

f) promocja zdrowego stylu życia bez używek, poprzez organizowanie dla mieszkańców gminy różnego rodzaju imprez sportowo-rekreacyjnych oraz pikników profilaktycznych,

g) prowadzenie działań profilaktycznych w klubach sportowych, uwzględniających szeroki zakres zagadnień związanych ze zdrowym stylem życia, które będą konstruktywnie wpływać na postawy młodych ludzi wobec używek,

h) podejmowanie działań edukacyjnych i informacyjnych, skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych, mających na celu ograniczanie sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim oraz osobom nietrzeźwym.

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów uzależnień, w tym uzależnień behawioralnych.

a) współpraca z organizacjami i jednostkami działającymi na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie (wsparcie finansowe na zakup wyposażenia, materiałów informacyjnych i edukacyjnych, w zakresie promocji zdrowego stylu życia, bez uzależnień),

- b) współpraca ze szkołami ponadpodstawowymi, w celu dofinansowania realizacji zadań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii,
- c) współpraca z policją, w zakresie prowadzenia kontroli sprzedaży napojów alkoholowych i przestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- d) współpraca z Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną, w celu realizacji działań edukacyjnych i profilaktycznych.

5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

- a) opiniowanie wniosków o wydanie koncesji na sprzedaż napojów alkoholowych,
- b) kontrola sklepów i lokali gastronomicznych w zakresie przestrzegania przepisów prawnych,
- c) współpraca z Komendą Powiatową Policji w Rypinie, w przypadku złamania zasad sprzedaży napojów alkoholowych,
- d) występowanie do sądu w charakterze oskarżyciela publicznego oraz podejmowanie interwencji, w przypadku złamania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim lub nietrzeźwym oraz w przypadku złamania zakazów promocji i reklamy napojów alkoholowych.

IV. Zadania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

1. Przyjmowanie wniosków o zastosowanie leczenia lub objęcie terapią.
2. Prowadzenie rozmów motywacyjno – interwencyjnych z osobami nadużywającymi alkoholu.
3. Podejmowanie czynności zmierzających do zobowiązania osoby uzależnionej od alkoholu, do leczenia w zakładzie lecznictwa odwykowego.
4. Kierowanie osób nadużywających alkoholu do biegłych, w przedmiocie orzekania o uzależnieniu.
5. Składanie wniosków do sądu o orzeczenie obowiązku leczenia odwykowego.
6. Uczestniczenie w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno - pomocowych.
7. Podejmowanie działań zmierzających zapobieganiu przemocy w rodzinie.
8. Kierowanie osób uzależnionych i uwikłanych w przemoc domową, do specjalistów i instytucji świadczących usługi specjalistyczne.
9. Inicjowanie działań na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży.
10. Podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym, ze szczególnym naciskiem na promocję zdrowego stylu życia, kierowanych do dzieci, młodzieży i dorosłych.
11. Prowadzenie działań edukacyjnych, skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych.

12. Kontrola punktów sprzedaży napojów alkoholowych.
13. Organizacja i współorganizacja szkoleń, warsztatów i imprez profilaktycznych.
14. Współpraca z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Zespołem Interdyscyplinarnym, Sądem Rejonowym, Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną, Komendą Powiatową Policji oraz innymi instytucjami, a także ze szkołami z terenu gminy, w których realizowane są programy profilaktyczne oraz podejmowane są działania o tematyce profilaktycznej, prelekcje i konkursy.

V. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Za udział w posiedzeniu Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przewodniczący i członkowie komisji otrzymują wynagrodzenie:

- przewodniczący komisji 480,00 zł brutto,
- członkowie komisji 300,00 zł brutto.

Podstawą wypłaty wynagrodzenia jest lista obecności sporządzona na posiedzeniu. Za nieobecność na posiedzeniu Komisji przewodniczącego komisji i członków komisji, z wyłączeniem sekretarza komisji i pełnomocnika wójta, wynagrodzenie nie przysługuje.

Sekretarz komisji otrzymuje dodatek specjalny w wysokości 420,00 zł brutto miesięcznie.

Pełnomocnik wójta otrzymuje dodatek specjalny w wysokości 780,00 zł brutto miesięcznie.

VI. Źródła finansowania gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

Źródłem finansowania zadań gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii są środki finansowe budżetu gminy, pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

VII. Oczekiwane rezultaty programu i wskaźniki oceny.

1. Oczekiwany rezultatem programu jest zmniejszenie bądź ograniczenie zjawiska występowania problemów alkoholowych, narkomanii, uzależnień behawioralnych.

2. Wskaźniki oceny realizacji programu:

- liczba osób, porad i konsultacji udzielonych w Punkcie Konsultacji Psychologiczno – Terapeutycznej,
- liczba posiedzeń Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz liczba wniosków skierowanych do Komisji.
- liczba rozmów motywacyjnych przeprowadzonych przez Gminną Komisję Rozwiązywania

Problemów Alkoholowych,

- liczba osób, wobec których podjęte zostały czynności przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zmierzające do orzeczenia przez sąd poddania się leczeniu odwykowemu,
- liczba szkoleń dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- liczba kampanii edukacyjnych o charakterze profilaktycznym, adresowanych do różnych grup wiekowych,
- liczba warsztatów, konkursów oraz programów rekomendowanych, realizowanych w szkołach,
- liczba osób biorących udział w warsztatach, konkursach oraz programach rekomendowanych, realizowanych w szkołach,
- liczba szkoleń i warsztatów specjalistycznych dla rodziców i nauczycieli,
- liczba skontrolowanych punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

Przewodniczący Rady

Marek Paweł Śmiechewicz